

Nytt fra KDD og nye nasjonale forventninger til planleggingen

Vigleik Stusdal Normann, planavdelingen

Stjørdal, 8. november 2023

Nye statsråder i KDD

- 16. oktober ble Erling Sande (Sp) utnevnt til ny kommunal- og distriktsminister
- Samtidig ble Karianne Oldernes Tung utnevnt til ny digitaliserings- og forvaltningsminister
- Kommunal- og distriktsdepartementet deles i to fra 1. januar 2024

ULIKE PLANUTFORDRINGER

Arealdelen: 7,5 år

Samfunnsdelen: 4,5 år

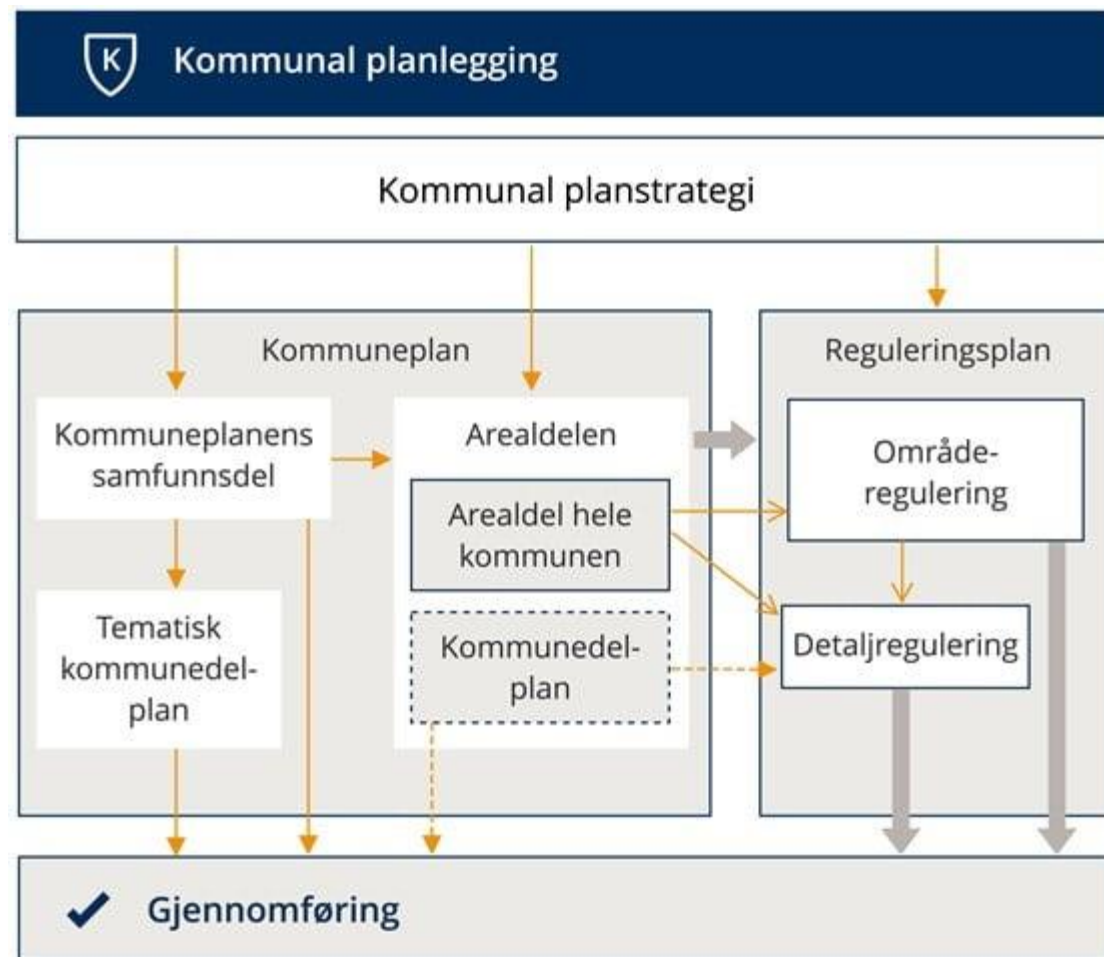
Gjennomsnittsalder på kommuneplaner (KOSTRA 2022)

Oppdaterte planer

” *Arbeidet med planstrategier prioriteres for å sikre at planene er oppdaterte og møter behovene som følger av endringer i samfunnsmessige, demografiske, politiske og naturgitte forhold.*

(Nasjonale forventninger punkt 2)

Omstilling til lavutslippssamfunnet får betydning for planleggingen

Naturavtalen vil også gi føringer

- Et globalt rammeverk for natur, bl.a. med mål om at
 - minst 30 % av land og hav på jorden skal bevares innen 2030
 - 30% av naturen som i dag er ødelagt skal restaureres innen 2030
 - all natur skal forvaltes bærekraftig.

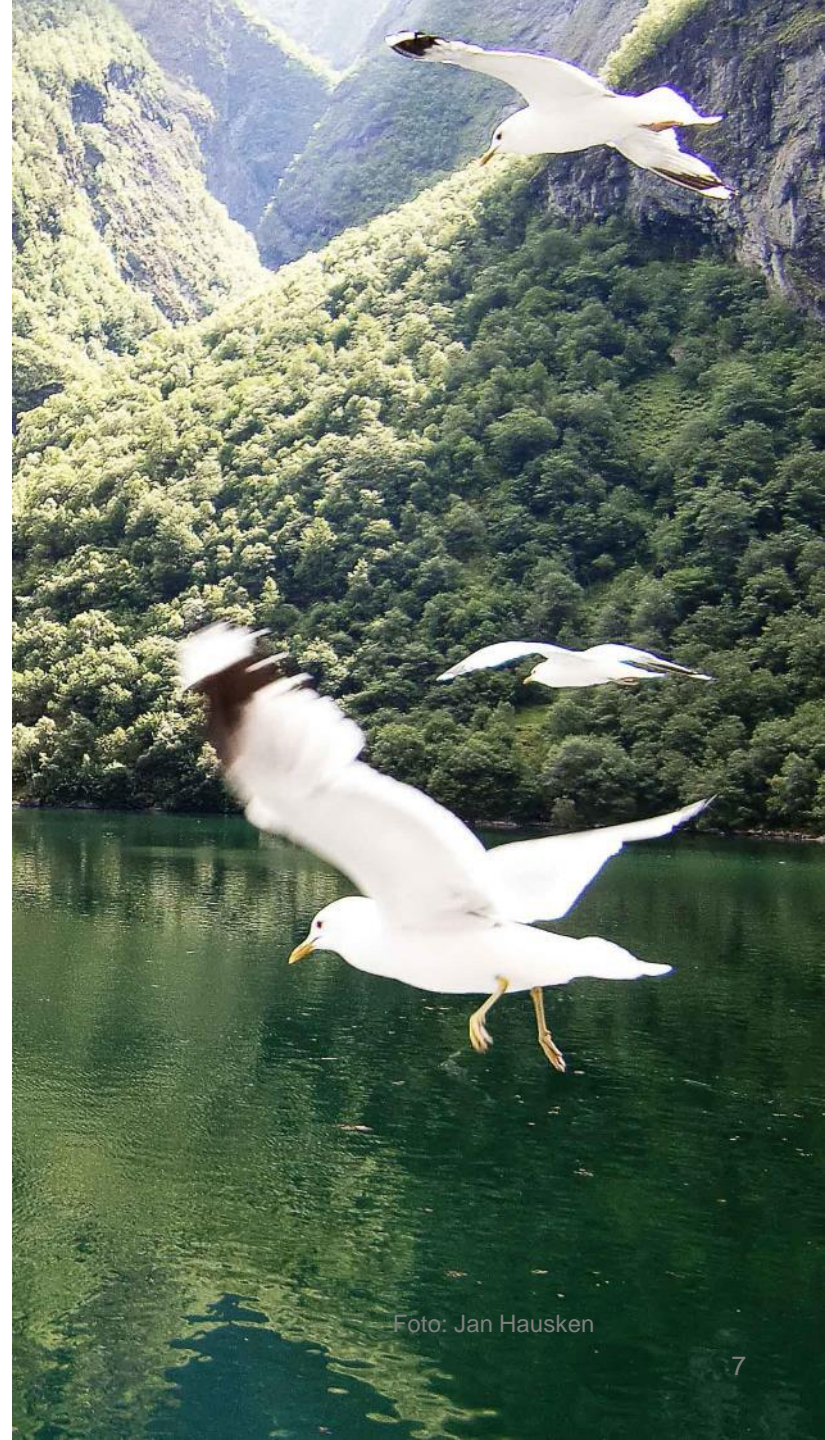

Foto: Jan Hausken

Hensynet til jordvern er styrket

- Ny jordvernstrategi ble behandlet av Stortinget 15.06.23.
- Det nasjonale jordvernmålet for årlig omdisponering av dyrka mark satt til maksimalt 2 000 dekar innen 2030.
- Ny riksrevisjonsrapport peker at omfanget av nedbygging fortsatt er for høyt
- Kommunene bør vurdere om arealer som er avsatt til formål som innebærer omdisponering av dyrka jord skal tilbakeføres til LNFR-formål.
- Gjennom behandling av innsigelsessaker mv. har regjeringen gitt tydelige signaler om et sterkere jordvern

Nye arealkrevende virksomheter

Agderposten Tips oss Nyheter Næringsliv Trafikk Meninger

Bygger et av Norges største datasentre i Tydal

«Det perfekte stedet for et datacenter!» Selskryt, men også bilde av Gro Harlem Brundtland, er midler Tydal kommune har brukt for å fange oppmerksomheten til datacenter drivere. Nå har kommunen lyktes.

GOOGLE'S DATA...

BATTERITOMTA: Her er tomte Arendal har tilbudt Morrow til batterifabrikk, med anlegget til Agder renovasjon til venstre i bildet, rett ved E18. Foto: Frank Johannessen

Vindkraft omdisponerer areal i svært stor skala uten arealplanprosesser i Norge

Agderposten NYHETSTVING NYHETER SPORT KULTUR DEBATT URSKANDSA

Kommune- nei til mer vindkraft i Midt-Norge

NVE mener 20 midtnorske kommuner er aktuelle for vindkraftutbygging. Men kommunene vil ikke ha mer vindkraftutbygging.

Google kan kaste bort vann som kunne varmet opp 350.000 leiligheter: – Det er helt hinsides

Google har planer om å bygge et gigantisk datacenter i Skien.

Digi.no

Moderne transport Lager It og supply chain Godstransport Mtv.-bil.no Stilling ledig

Kampen om sjøarealene – sjøtransportens livsgrunnlag

Kampen om plasseren til havs er hardere enn noen gang. Og i Norge mangler et helhetlig perspektiv på sameksistens og framtidig behov for areal.

Ecofish AS søker om konsesjon for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for laks på Espevik.

NERING

Søknad om etablering landbasert anlegg for oppdrett av laks i Espevik

Vindkraft skal planlegges etter PBL

- Oppfølging av et anmodningsvedtak fra Stortinget
- Kommunene skal få større innflytelse i vindkraftsaker
- Krav om områderegulering før det kan gis konsesjon
- Konsesjon kan ikke lenger gis virkning som statlig plan
- Vedtatt i Stortinget 9. juni 2023, og trådte i kraft 1. juli 2023

Prop. 111 L (2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i energiloven og plan- og bygningsloven (vindkraft på land)

Akvakulturområder i arealplaner

- Regjeringen forventer at det settes av tilstrekkelig og egnede areal til akvakultur gjennom regionale og kommunale planer.
- Det er utfordringer med å få gode nok konsekvensutredninger
- Rapport fra Salt Lofoten fra 2023 viser behov for bedre veiledning om konsekvensutredninger og bruk av planbestemmelser i sjø.

Fritidsboliger gir muligheter og utfordringer

- Lokale arbeidsplasser
- Bedre tilbud av varer og tjenester
- Tilrettelegging for friluftsliv
- Hytteeiere er deltidsinnbyggere
- Nedbygging av natur
- Landskapsendringer
- Utslipp av klimagasser og økt energibruk
- Kommunale tjenester og beredskap

Revisjon av SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

- Foreligger ekstern evaluering (2022). Det arbeides nå med å revidere og fornye retningslinjene.
- Sikre at det legges til rette for vekst og utvikling i områder med svak eller negativ befolkningsutvikling
- Samtidig som mål om kompakt by- og tettstedsutvikling og nullvekstmålet for personbiltrafikken ivaretas
- Retningslinjene skal bidra til et sterkere jordvern

Klimaendringer, sikkerhet og klimatilpasning

- Grenseoverskridende og langsiktig utfordring for norsk sikkerhet
- Truer samfunnssikkerhet og setter liv og helse i fare
- Klimaendringene skjer raskere enn antatt, og omfanget er større enn forventet
- I Norge: våtere, villere og varmere
- Utvikle et klimarobust samfunn

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å tilpasse infrastruktur og bebyggelse til et klima i endring

Dokument 3:6 (2021–2022)

Konklusjoner

- Antallet bygninger innenfor kartlagte fareområder vil øke som følge av klimaendringene.
- Myndighetene mangler nødvendig oversikt over fare for naturhendelser i et framtidig klima.
- Sikring av eksisterende bebyggelse for framtidige klimaendringer blir ikke godt nok ivaretatt.
- Samferdselsdepartementet mangler oversikt over den eksisterende transportinfrastrukturens sårbarhet for framtidige klimaendringer.
- Sentrale departementer har ikke et godt nok informasjonsgrunnlag for å vurdere status for klimatilpasningen i Norge.
- Rapporteringen i Klima- og miljødepartementets årlige budsjettproposisjon gir ikke informasjon om måloppnåelse eller kjente utfordringer.
- Samordningen av arbeidet med klimatilpasning mellom nasjonale myndigheter er svak.

Strategi for klimatilpasning

- Ny strategi for klimatilpasning
- Arealplanlegging som et viktig verktøy
- Fokus på det lokale klimatilpasningsarbeidet
- Styrke evne til å ta hensyn til klimaendringer
- Forbedre kunnskapsgrunnlaget for arealplanlegging

Meld. St. 26

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Klima i endring
– sammen for et klimarobust samfunn

Tid for «planvask»?

**Slik kan kommunepolitikere
redde norsk natur!**

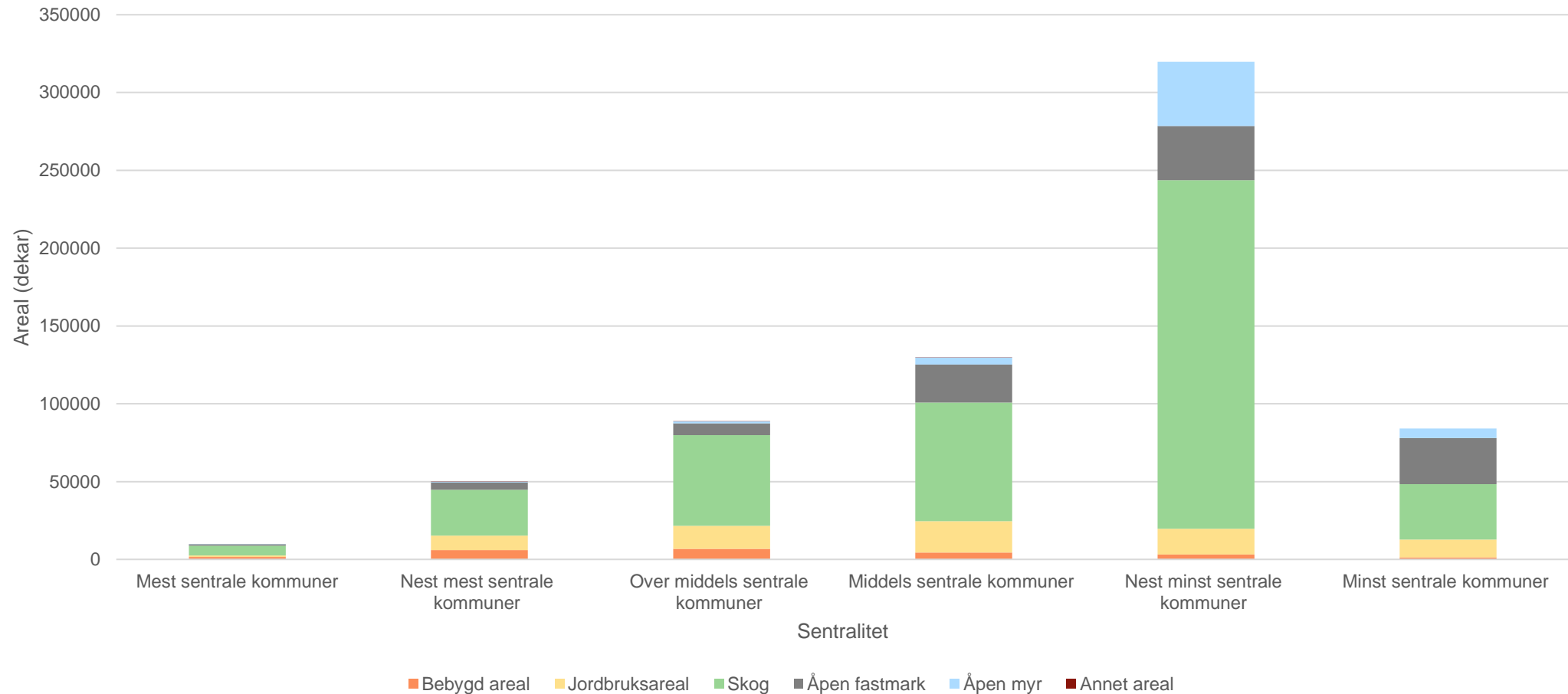
TA PLANVASKEN, KOMMUNEPOLITIKERE!

– Lokalpolitikere har jussen og naturen på sin side når de velger å ta myr og annen viktig natur ut av gamle planer for utbygging. Det er på tide å rydde plass til naturen, sier Christian Steel, generalsekretær i Sabima.

**Det er et stort behov for en
«planvask»**

Arealreserver til boligbebyggelse i kommuneplan etter arealklasse

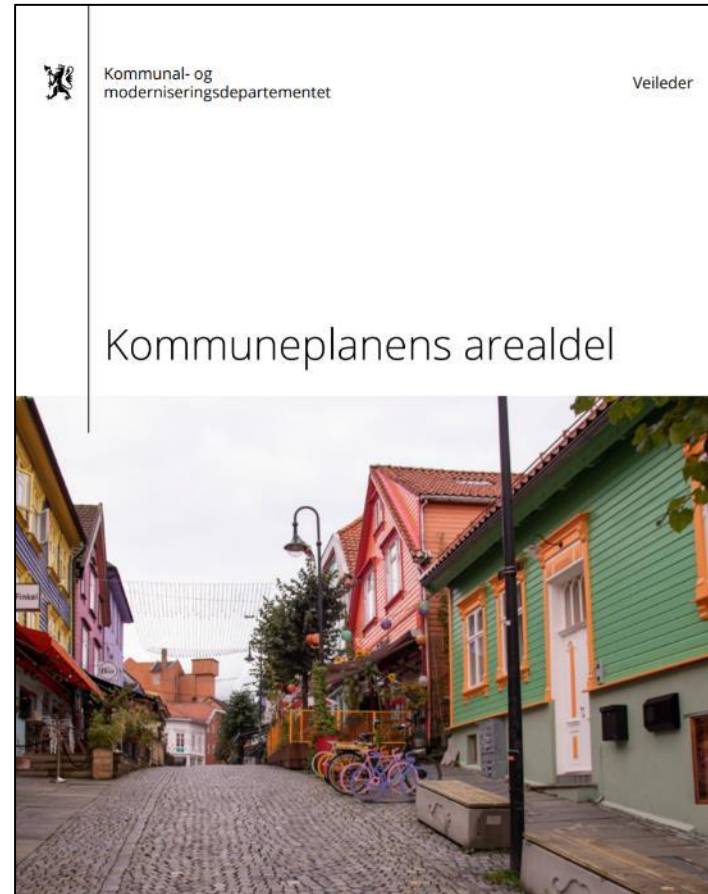
Kilde: SSB

Arealregnskap i kommuneplan

” *Samfunns- og arealplanleggingen baseres på et oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag. Kommunene bør utarbeide et **arealregnskap** som del av et slikt kunnskapsgrunnlag.*

(Nasjonale forventninger punkt 17)

Kilde: planlegging.no

Veiledning om arealregnskap

- Prosjekt 2021-2024
- Prøve ut arealregnskap i kommuneplanprosesser
- Legge grunnlag for felles metodikk og lettere tilgang felles kunnskapsgrunnlag om arealutvikling
- Utvikle veiledningsmateriell som publiseres på planlegging.no

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling

”

Bærekraftsmålene, nasjonale klima- og miljømål, lokalt folkestyre og løsninger som styrker verdiskaping og bosetting i hele landet, blir lagt til grunn for den overordnede samfunns- og arealplanleggingen og for statens deltakelse i planprosessene.

(Nasjonale forventninger punkt 1)

Oppbygging av forventningsdokumentet

1. Innledning
2. Samordning og samarbeid i planleggingen
3. Trygge og inkluderende lokalsamfunn
4. Velferd og bærekraftig verdiskaping
5. Klima, natur og miljø for framtida
6. Samfunnssikkerhet og beredskap

Samordning og samarbeid i planleggingen

- Oppdaterte planer
- Effektive og involverende planprosesser
- Kunnskapsbasert planlegging, kompetanse og kvalitet
- God samordning mellom myndighetene

Foto: Jan Hausken

Pilestredet park, Oslo
Foto: Jan Hausken

Trygge og inkluderende lokalsamfunn

- Levende byer, tettsteder og bygder
- Nok og varierte boliger
- Gode fysiske rammer for hverdagslivet
- Natur- og kulturmiljø som ressurs
- Bedre levekår og folkehelse
- Varierte møteplasser og tilbud

”

Det legges til rette for at eldre som ønsker det kan bli boende lenger i egen bolig. Kommunene ser utviklingen i helse- og omsorgstjenester i sammenheng med boligplanlegging og kommunens langsiktige økonomi.

(Nasjonale forventninger punkt 23)

Regjeringen vil at flere eldre skal bo hjemme

En ny hjemmetjeneste, et eget eldreboligprogram og bedre planlegging skal føre til at den økende andelen eldre i Norge får en bedre alderdom.

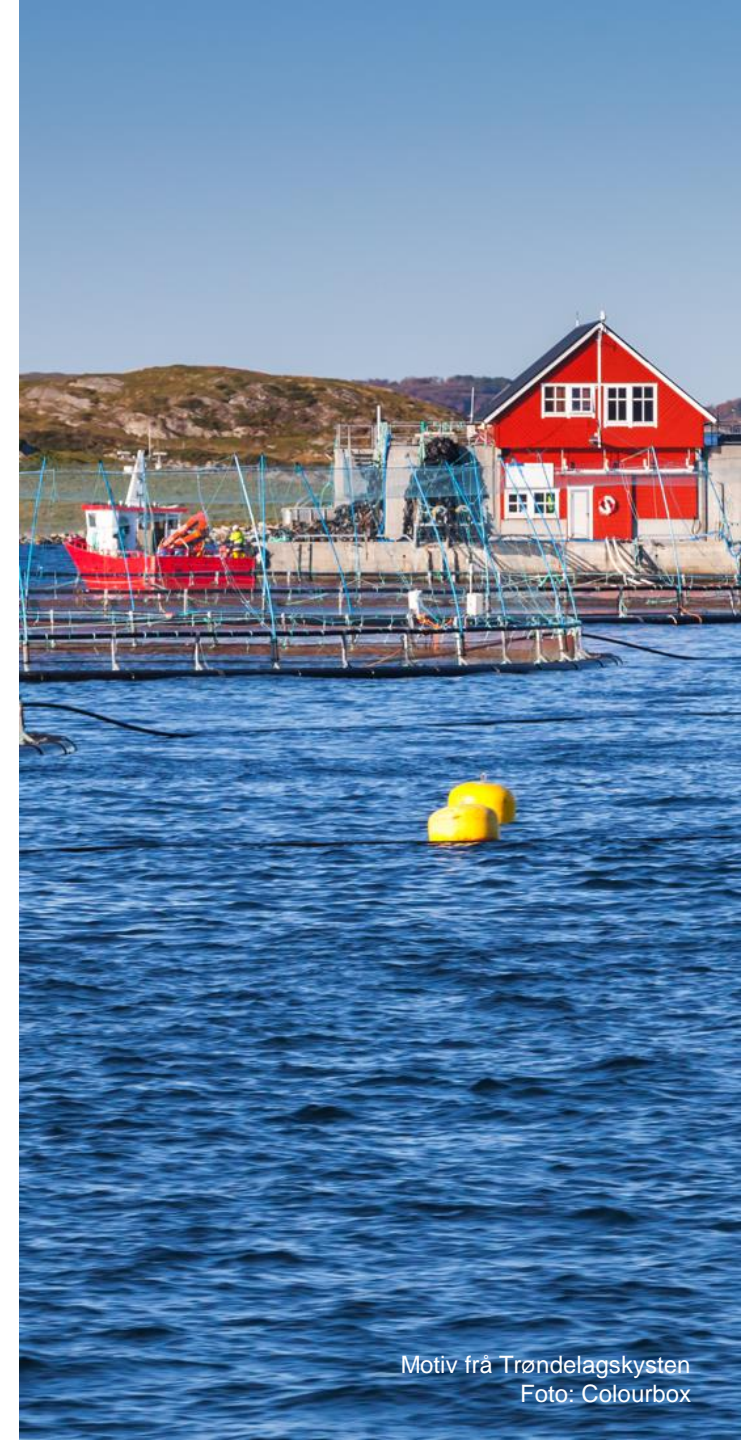

Dagsavisen 16.6.2023

Velferd og bærekraftig verdiskaping

- Legge til rette for grønne industrinæringer
- Tilgang på kompetanse, arbeidskraft og gode tjenester
- God infrastruktur som grunnlag for verdiskaping
- Tilrettelegging for natur- og kulturbasert næringsliv
- Verdiskaping i en sirkulær økonomi

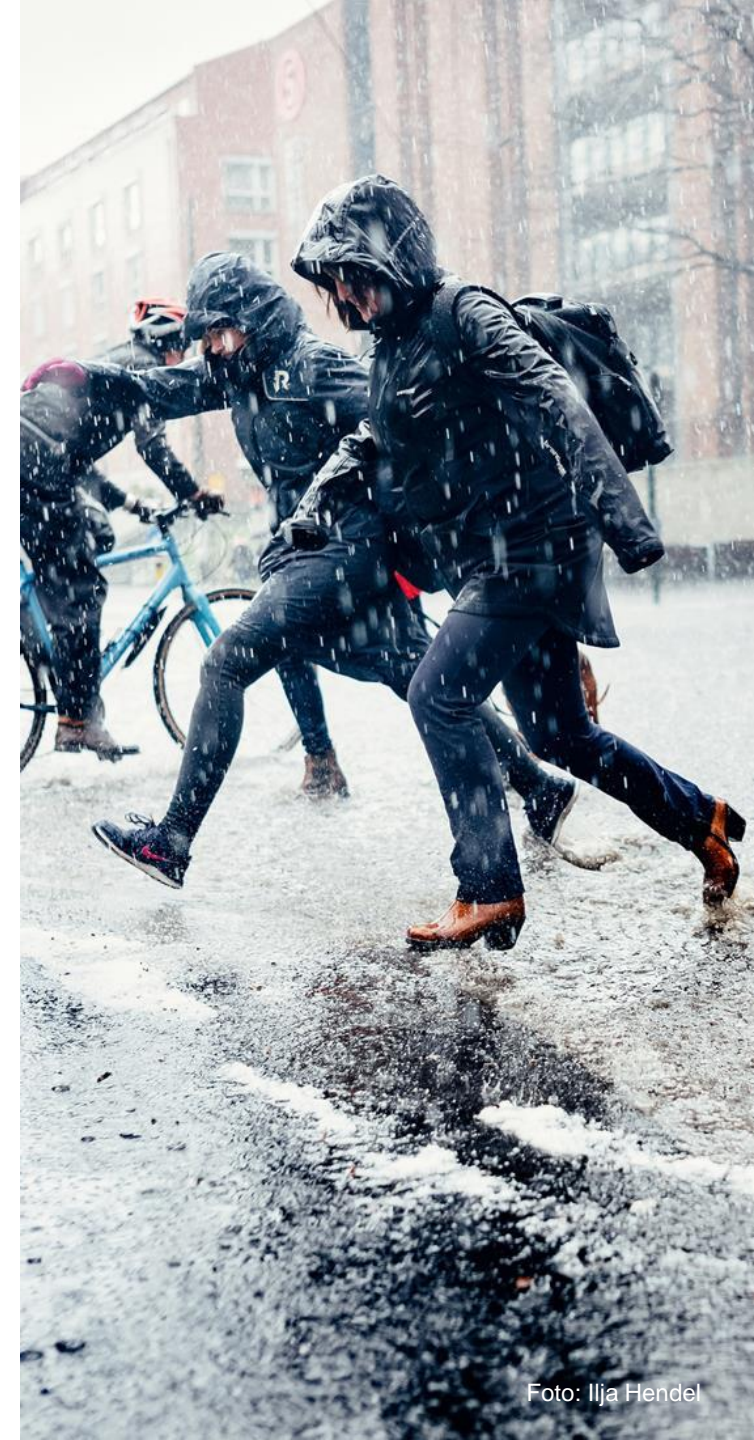
Klima, natur og miljø for framtida

- Helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene
- Forebygge klimagassutslepp og sikre muligheter for karbonopptak
- Ta vare på naturmangfold, friluftslivsinteresser og kulturmiljø
- Rene og rike vann og vassdrag

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Naturfarer og klimatilpassing
- Forsvaret sine arealbehov
- Vern av dyrka jord
- Rent og trygt drikkevann
- Risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for bedre planer

PLAN på regjeringen.no

Planlegging

etter plan- og bygningsloven

Tema

På disse sidene finner du veiledning til plandelen i plan- og bygningsloven, lenker til nyttige ressurser og en innføring i plansystemet på ulike nivå. Du finner også informasjon om forskjellige hensyn og fagtema som er viktig for god planlegging. Planlegging er viktig for å utvikle bærekraftige samfunn, og sikre felles verdier og grunnleggende levekår for alle.

Veiledning og overordnede føringer til planlegging etter plan- og bygningsloven

På denne siden finner du veiledere om planlegging etter plan- og bygningsloven. I tillegg finner du gjeldende nasjonale forventninger og SPR. Du finner også høringer, rundskriv, talingsuttalelser, lovkommentaren og spørsmål og svar.

Fagtema i planlegging

Fagtema beskriver hvordan forskjellige hensyn og sektorinteresser skal håndteres i planlegging. Vi har samlet en rekke tema som er nevnt i formålsbestemmelsen i plbl, samt i enkeltbestemmelser, forskrifter, statlige planretningslinjer, nasjonale forventninger m.m.

Innføring i plansystemet og prosessene

Her finner du en innføring i plandelen av plan- og bygningsloven og hvordan plansystemet fungerer. Du finner overordnede føringer og veiledning til de enkelte trinnene og delene av en planprosess, enten den skjer i din kommune, fylke/region eller nasjonalt.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Relaterte tema og innsikt

By- og stedsutvikling
Kart og eiendomsdata

Avgjørelser i innsigelsessaker	Digital fremstilling av arealplan og planregister	Digitalisering av planprosesser
Gjennomførte arrangementer	Kunnskapsgrunnlaget i planlegging	Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023
Planforskning for ei bærekraftig samfunnsutvikling	Regelverk for konsekvensutredninger	Spørsmål og svar til plan- og bygningsloven (plandelen)
Ledninger i grunnen	Statlig lokaliseringspolitikk	Nettstedskart for www.planlegging.no

www.planlegging.no

By- og stedsutvikling

Tema

På disse sidene får du veiledning i hvordan du kan planlegge og utvikle byer og tettsteder til beste for innbyggere, næringsliv og miljøet. Du finner også verktøy og ressurser som kan være til nytte når du skal gjennomføre planene og tiltakene dine.

Planlegging for attraktiv by- og stedsutvikling

På denne siden finner du veiledning og ressurser til hjelp i planlegging av gode byer og steder. Du får også en oversikt over ulike aktørers ansvar og rolle i dette arbeidet.

Verktøy og ressursmiljøer

Her finner du beskrivelse av aktuelle verktøy og ressurser og lenker til veiledning og eksempler til nytte i by- og stedsutvikling. Du finner også en oversikt over et utvalg viktige, nasjonale ressursmiljøer.

Europarådets landskapspris

Europarådets landskapspris deles ut til tiltak som sikrer gode landskapskvaliteter og styrker vern, forvaltning eller planlegging av landskap. Nå ønsker kommunal- og distriktsdepartementet forslag til en norsk kandidat. Frist 15. juni.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Relaterte tema og innsikt

Kulturminner og kulturmiljø
Planlegging

Statlig lokaliseringspolitikk	Områdesatsinger	Bærekraftig arealutvikling i store byområder (byvekstavtaler)
Nasjonale tilskuddsordninger	Attraktiv by - Statens pris for bærekraftig by- og stedsutvikling	Statens pris for byggkvalitet
Nasjonale ressursmiljøer	Nettstedskart by- og stedsutvikling	

www.stedsutvikling.no

Kart og eiendomsdata

Tema

Kommunal- og distriktsdepartementet har ansvaret for statens kart- og geodatapolitikk. På disse sidene kan du lese om geografisk informasjon (geodata), tinglysning og tinglysningsloven, og matrikkelen og matrikkellova.

Geodata

Her får du en kort introduksjon til hva geodata er og hva det kan brukes til, og en innføring i nasjonal geografisk infrastruktur. Du finner også informasjon om Kommunal- og distriktsdepartementets rolle som ansvarlig for statens kart- og geodatapolitikk.

Tinglysning

Kommunal- og distriktsdepartementet har det administrative ansvaret for tinglysning i fast eiendom og boeier, og ansvaret for forskriftene til tinglysningsloven.

Matrikkelen og matrikkellova

Matrikkelen er det offisielle registeret over fast eiendom i Norge. Matrikkelen omfatter bl.a. opplysninger om eiendomsgrens, adresser, bygninger, boliger og gårds- og bruksnummer.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Relaterte tema og innsikt

Planlegging

Det offentlige kartgrunnlaget (DOK)	Ledninger i grunnen	Sjekk din eiendom på nettet (kartverket.no)
Geodesi	Tinglysningsloven, matrikkelloven og geodatiloven på engelsk	

www.regjeringen.no/kart

Kommunal- og distriktsdepartementet

30

Plannytt - nyhetsbrev om planlegging

Kommunal- og distriktsdepartementet

PLANNYTT

Nyhetsbrev om planlegging etter plan- og bygningsloven

Planlegging etter plan- og bygningsloven

Fagseminar: Planstrategi 4.0 - småkommuner og de gode hjelperne

Sammen med Distriktsenteret, UIT Norges Arktiske Universitet og Høgskolen i Innlandet inviterer planavdelingen i Kommunal- og distriktsdepartementet til fagseminar torsdag 1. juni kl. 10.00 – 13.15. Det er mulig å delta både fysisk og digitalt. KDD håper at fagseminaret vil bli utgangspunkt for en dialog om hvordan statsforvalterne, fylkeskommunene, statlige etater m.fl. kan bygge et lag rundt de små kommunene og hvordan departementene kan bidra til dette.

Program og lenke til påmelding finner du på [planstrategi 4.0 - småkommuner og de gode hjelperne](#)

Seminar om fem planforskningsprosjekter

Onsdag 3. mai ble det holdt seminar i Regjeringskvartalet der flere forskningsmiljøer presenterte status for de pågående forskningsprosjektene:

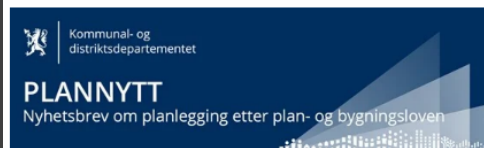
- Nordlandsforskning: Field of goals - implementering av FNs bærekraftsmål i lokal og regional planlegging
- NIBR: Strategic Housing - planlegging som virkemiddel for sosial, bærekraftig, boligpolitikk i byene
- Transportøkonomisk Institutt (TØI): City centre - utvikling av attraktive og levende sentrum i små og mellomstore byer
- NMBU: Secplan - bærekraftig planlegging av fritidsboliger
- NMBU: Landtime - utvikling av kunnskapsgrunnlaget for bærekraftig samfunnsutvikling gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven

På nettsiden [planforskning for ei bærekraftig samfunnsutvikling](#) kan du lese mer om prosjektene og se presentasjonene fra seminaret.

Plannytt

Dato: 30.12.2013

I Plannytt kan du lese om planlegging etter plan- og bygningsloven, kart og geodata, tinglysing, matrikkel, by- og stedsutvikling.

Kommunal- og distriktsdepartementet

PLANNYTT

Nyhetsbrev om planlegging etter plan- og bygningsloven

Abonner på Plannytt

[Meld deg på](#)

Planavdelingen gir også ut [nyhetsbrev om stedsutvikling](#).

2023

[Plannytt 1 - 2023](#)

[Plannytt 2 - 2023](#)

[Plannytt 3 - 2023](#)

2022

2021

2020

2019

2018

regjeringen.no/plannytt

Meld deg på
«Plannytt»

Strategisk kommuneplanlegging for distriktskommuner

Planlegg ut fra din kommunes forutsetninger og behov.

A large, leafy tree stands in a grassy field, casting a shadow. The background shows a dense forest under a clear sky.

Takk for oppmerksomheten!

